

Õpilasleht

Hind
10 senti

NR. 10

30. NOVEMBER 1938

VII AASTAK.

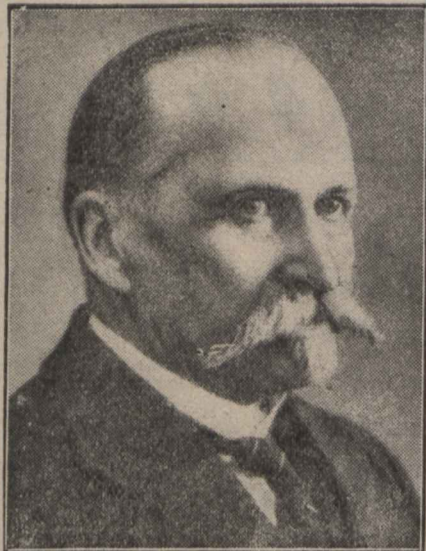
TUUKRITE OHTLIKUD SEIKLUSED MEREPOHJAS,
SELLEST LOETE „ÕPILASLEHE“ JUTULISAS

Järgm. „Õpilasleht“ ilmub suure ning värvilise jõulunumbrina 12. det.

L AHE TAGA TULEB SUURPÄEV

SOOME VABARIIGI 21. AASTAPÄEV

Soome President K. KALLIO

„SULA SOOME, PÕHJALA“

Joel Lehtonen

Ükskord — sellest on ammu aega tagasi — minu lapsepõlve kodus — olin siis veel väike poisike — õõtsus noor maalisel kõrgeil telinguil ja pinseldas valgeks mu kodu teise majakorra esikülge. Oli suvepäev: kaasik lõhnavais lehis, päike paistis sulatavalt, ja sirelipõõsail õõtsusid õietupsud.

Sellest on ammu aega tagasi. Poiss õõtsus telinguil ja pintsel liikus nobedasti, ja mees laulis rõõmsat laulu. Istusin aidatrepil ja kuum

liiv soojendas mu paljaid jalgu, ja kuulasin, kuidas poiss laulis. See oli armas; kõrgelt liipurada alt, kus sinivalge tasakesi lehvis, kõlas helkjas laul. Mida ta laulis? Tuttavat, üsna tuttavat laulu:

„Sula Soome, Põhjala...“

Uhke ja uljas ja ühtlasi raugelt nukrustav rahvalaul. Valge sein kajatas ja õhk lajatas ja laul liugles lahele, mille hõbepeeglis peegeldusid majad ja haljendavad põllud ja vana kellatorn ja kalmistu.

Rõõmutsev refrään:

„Ei ole maad sellest armsamat!“

Sellest on ammu aega tagasi. — Üks tee läks säält õuest; kuid see harunes mitmeks — sajaks, tuhandeks.

Nüüd: kus iganes kõnnin, kus iganes vedan oma aega — kõikjal kõlab see laul, kõlab läbi terve mu elu. Ja kõik teed viivad tagasi sinna — õue, kus istusin aidatrepil, paljad ja lad liivas, ja kuulasin poisi helkivat ja raugelt nukrustavat laulu:

„Ei ole maad sellest armsamat!“

...Kased lõhnavais lehis, sirelite õietupsud õõtsuvad ja päike paistab sulatavalt.

Alati mõlgub mu meeles see viis, kostes vahel sordiini alt, vahel pasunahäälel mürisedes.

...Nende randade armsust! Kollased maanteed, millest lähim viib mööda vanast hallist kellatornist, kus ristid mädanevad paplite varjus...

Noor maaler kõrgeil telinguil, liigutades mahedasti pintslit... sinivalge vardas... kui päike säras kahiseval kaasikurindel...

„Ei ole maad sellest armsamat!“

PALKIDEMERI VAHUTAVAS IMATRAS

Kui kivi kõneleks ≡

● VANA-EGIPTUSE OBELISK ROOMAS

● TEHNILINE SUURTÖÖ, MILLE HINNAKS OLI — ELU

Oleme lugenud neid ridu maateaduse õpikuist palju kordi:

„Roomas asub suurim ristiusu kirik — Püha Peetruse pääkirik. Kiriku esisel platsil asetseb 25 meetri kõrgune obelisk...“

Mida võiks küll see obelisk meile pajatada? Mida räägib sellest ajalugu?

Nagu vanad kirjad kõnelevad, püstitati kõne all olev obelisk kunagi tuhandete aastate eest Egiptuses päikesejumalale AMON RAALE. Tuhanded aastad hiljem tuuakse aga obelisk Rooma ja püstitatakse Maximuse tsirkuse esisele platsile. Hiljem paavst SIXTUS tahab obeliski, kuna viimane on näinud kristlasi-märtreid ristil suuremas kui ka ristiusu võitu paganluse üle, lasta paigutada Püha-Peetruse pääkiriku esisele. Töö usaldati DOMENICO FONTANA hooleks. Töötingimused olid: õnnestub töö, saab D. F. rikkaliku tasu, nurjub aga ettevõtte, kaotab ta päa. DOMENICO FONTANA oli nõus.

Esimeseks mureks oli obeliskile aluse rajamine: kirikuesisele platsile vaitati maasse ligemale sada palki. Edasi veeti härgadega ümbruskonna metsadest

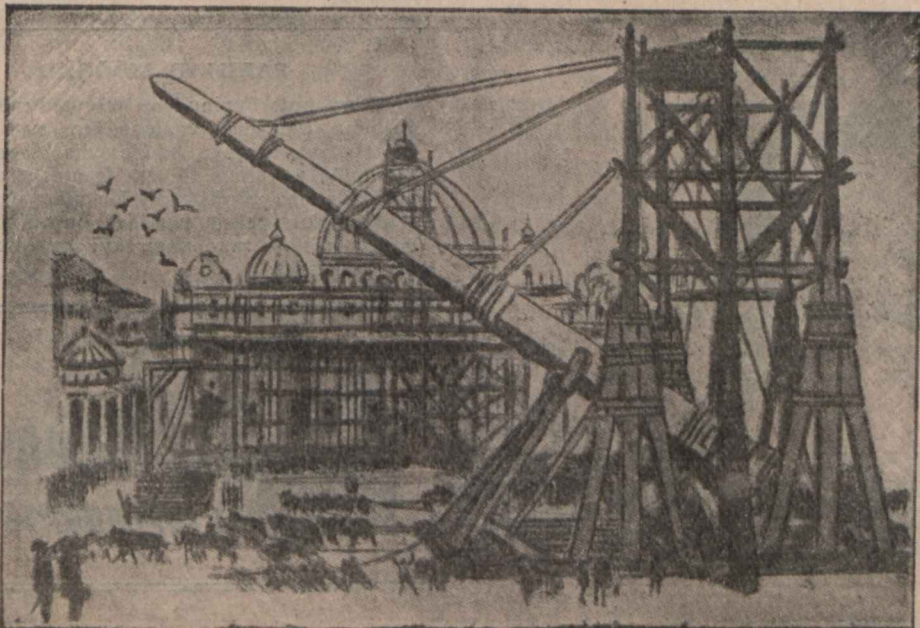
vägevaid puid, kuna sepä valmistasid ööd ja päevad läbi raudtalasid ja plokke. Kõievalmistajadki said mõneks ajaks tööd. Samal ajal kerkisid obeliski ümber tohutud tellingud. Domenico Fontana kava oli: kergitada sammaskide abil aluselt lahti ja lasta siis pikkamööda selleks meisterdatud hiiglakelgule, millega obelisk Rooma toimetada. Töö ise pidi algama 30. aprillil 1586. a.

Kogu Itaalias polnudki enam muud kõneainet kui DOMENICO FONTANA mäng eluga, sest kõik kõhklesid ettevõtte õnnestumises.

Tuhandeid inimesi valgus Peetriplatsile, et olla ise tunnistajaks suursündmusele, mille lõppu ei teadnud keegi ette.

Kuigi plats oli tulvil rahvast, valitses inimeste hulgas surmavaikus, sest paavst SIXTUS oli lasknud kuulutada kirikuis, et kõiki, kes ehitustele liiga lähedale tungivad, sääl valjusti räägivad või naeravad, karistatakse surmaga. Muidugi ei loonud surmavaikust mitte ainult ähvardus, vaid midagi tõsisemat: mõnikümmend meetrit obeliskist eemal seisis võllas ja selle juurel kaks timukat...

Järg lk. 12

ANNAB MÕISTATUSI

Ülesanne nr. 4

Purustamatu kalju ja pidurdamatu ninasarvik

„Elas-oli Aafrikas ninasarvik. See polnud mitte harilik ninasarvik. Ta oli nii tugev, nii võimas, nii metsik, nii suur, et miski ei suutnud teda pidurdada: pörkab vastu puud — puu murdub kui pilbas, kargab vastu kaljut — kalju puruneb tükkideks. See oli pidurdamatu ninasarvik.

Ükskord sääsk hammustas teda silmast. Pidurdamatu ninasarvik sai tulivihaseks ja pistis jooksma. Puud murdusid, kaljud purunesid, maa müdises. Äkki pidurdamatu ninasarvik seisis silmsilma vastas purustamatu kaljuga. See polnud harilik kalju, vaid ta oli nii kõva, et miski maailmas ei suutnud teda purustada. Küsitakse, mis juhtus, kui

pidurdamatu ninasarvik pörkas kokku purustamatu kaljuga?

„Sellele mõistatusele ma ei osanud leida vastust,“ ütles Naaskel. „Küll ma mõtlesin ja mõtlesin, aga kõik asjata. Kalju ei või kinni pidada ninasarvikut, sest ninasarvik on ju pidurdamatu. Aga ninasarvik ei saa purustada kaljut, sest kalju on purustamatu. Säh sulle, ongi asjad segi.“

Me mõtlesime, mõtlesime, aga keegi ei suutnud midagi välja mõelda.

„Pidage,“ ütles äkki Kusti, „minitean! Naaskel, anna ma kirjutada vastuse.“

„Et sa korralikult kirjutad. Vasaku käega kirjuta, — ütles Naaskel.

Kusti, punane keeleots suunurgast piilumas, nagu tal moeks, kirjutab:

„Mõistatus on vale. Kui on pidurdamatu ninasarvik, siis ei saa olla purustamatut kaljut. On aga purustamatu kalju, siis kohe kuidagi ei või olla pidurdamatut ninasarvikut.“

„Kas on õige?“ küsis Kusti õpetajalt.

„Ei ole, — vastas õpetaja.

„Kuidas ei ole õige? Miks ei ole õige?“ kisasime meie ühest suust.

„Kuidas ei ole õige?“ küsis omakorda Kusti.

„Seepärast ei ole õige, et sõna „mõistatus“ kirjutatakse t-ga, aga mitte d-ga, nagu sina oled kirjutanud,“ vastas härra Miinus.

PARIMAD MÕOGAD

Keegi pole õppinud nii teravaid mõõku valmistama, kui üks venelane, kes suri 1851. a. ja saladuse enesega hauda viis. Sama teravaid mõõku valmistati aga Damaskuses ammu enne ristiusu ajajärku. Tänapäevalgi leidub neid mõõku veel ja nendega on võimalik läbi lõigata rasket raudkangi, kui ka õhus hõljuvat inimjuust.

ME SUUREGA OMA SUUREGA

O. Amon-Randmäe

PÕHJAMAA RAHVAS

Me oleme põline sugu
siin põhjamaa taeva all.
Me kaunis ja armastet kodu
on tuulisel rannikmaal.

Karm põhjamaa loodus on karmiks
me südamed karastand;
töö kivisel põllul me pihad
ju tugevaks kasvatand.

Ei pelga me võitlust, ei vaeva,
ei karda me raskusi.

Me mures ning hädas ei kaeba,
ei hädalda valuski.

Me oleme töökas ja vahva,
meid elu ei hellita.

Me oleme põhjamaa rahvas —
ja elame vabana!

A. Koplivee, 15 a., Paldiski

PAKRI TULETORN

Paldiski poolsaare põhjatipul, rohkem kui sada meetrit kaldast eemal, asub Pakri tuletorn. Viimane ise ja ta lähim ümbrus, päämiselt siin muidugi ka kõrge, järsk paekallas, on vaatamisväärsmaid kohti Paldiski ümbruses. Linnast tuletorni on kõigest umbes neli kilomeetrit ja tavaliselt huvisreisija, kes kord käabuslinna Paldiskit külastama on tulnud, ei piirdu üksi linna vaatamisega, vaid teeb ka matka tuletorni juurde. Harilikult toimub käik jalgsi, sest Paldiskis taksosid saada pole ja pääleki kujuneb see retk puhtas õhus tolmuaga harjunud linlasele lausa naudinguks. On aga ka autos tuletorni külastajaid, kes siis muidugi sama sõidukiga on tulnud ka

L. linna vaatama. Tee Paldiskist tuletorni möödub meie populaarsema vana kujuri Amandus Adamsoni sünnikohast — Uuga Rätsepa talust — ja nii siis on võimalus tuletorni külastajail tutvuda lähemalt ka ühe meie parima skulptori lapsepõlvkoduga.

Turistid, kes kord juba Pakri tuletorni juurde tulnud ja ta kõrguse üle imestlenud on, soovivad muidugi ka tuletorni tippu pääseda. Oi! — säält avaneb ütlemata tore vaade ümbrusele: Paldiski linn ja Leetse küla asuvad siin nagu tuletorni külje all, toredad on suvel rohelised metsad, nad paistavad väikeste pöösaste ja rohututtidena ning lähimaid talusid vaatle kui pihupesalt. Ka kaugemale ümbrusele avaneb tore vaade, selge ilmaga paistavad isegi Tallinna tornide siluetid. Merele avaneb samuti kaunis vaade: niikaugale kui silm ulatub, ääretu veeväli, kus horisonti määrivad merel tossutatavate aurikute suitsud. Pakri saared tunduvad siis hoopis kalda ligidal asuvat ja on üksikasjaliselt nähtavad. Tore on vaadelda, kuidas „Estonia“ ja „Kalevipoeg“ oma valgeks värvitud kerega piki laineharju liuglevad.

Veidi maad tuletornist eemal asuvad tuletorni ülema ja teiste tuletorni ametnike ning ka aegateenivate madruste elamud ja udusireeni maja. Ka mets on lähedal, kus võib kõrvetatavate päikesekiirte eest kaitset otsida.

Huvi pakub tuletorni külastajaile kõrge paekallas, mille kallal sügistormide poolt vahule aetud lained meeletult hävitustööd teevad — ulatub vesi ju siin kohal paekaldani. Vaatamisväärsne on ka tuletorni lähedal asuvate vene-

M.

Õ. Pálm, Nõo

EESTI MUSTER

J. Tušš

aegsete patareide alused ja laskemoona keldrid, mis siianigi on osaliselt säilinud. Ka Pakri tuletorn olla vene ajal — mil saksa okupatsiooniväed meie maa-le tulid ja venelased lahkusid — olnud hävimisohus, nimelt tahtnud lahkuvad enamlased tuletorni õhku lasta, et ta mitte sakslasile ei jääks. Õnneks jäänud aga selle rahvusvahelise meremärgi kasutu hävitamine siiski ära.

Pakri tuletorn on umbes viiekümne meetri kõrgune paekivist ehitis, seega suuruselt vististi Tahkuna tuletorni jä-rele teine tuletorn Eestis. Alt on tule-torn kuuetahuline, kuna ülalt ümmar-gune. Värvilt on tuletorn punane.

Fr. Ütt, 12 a., Nõo

V.

Olin nelja-viie aastane

Naabril oli hulk mesipuid ja üks samasugune poisijõmpsikas nagu minagi, Aleks nimi. Ühel päeval, kui Aleks minu poole tuli, ütlesin talle: „Too mulle mesilase kärgi, ma lasen neist kanal mesilased välja haududa!“ Aleks läks ja oli varsti kargedega tagasi. Mina läksin ruttu lauta, kus kana oli haudumas. Panin kärje kanale alla ja ise mõtlesin: „Kui nüüd kana kargedest mesilased välja haub, siis on mul tuleval aastal veel rohkem mesilasi kui naabril!“

Õhtul magama minnes küsisin isalt: „Kas kana haudus naabrile niipalju mesilasi?“ Isa naeris selle üle.

Teisel päeval läksin vaatama, kas mesilased on juba väljas. Aga vaata, kana sõi just viimast kärjetükki!

Nüüd sain aru, mispärasest isa naeris.

MEIE KIRJAKAST

E. Jõeiki — Jõulud; L. Sarap — Matk Pühajärvele, Sügis, Päike loojumas; E. Viire — Minu koduvald (aine oleks ju huvitav!); Torm; E. Jents — joonised, Merel ja Sõnumiviija (Teil joont on, kuid harjutage veel, ja aine, kas mitte —?); F. Mägi — Talvine ilm; H. Pihlapuu — Kui tuli sügis; V. Ummik — kaks nalja; K. Solon — joon. Tormisel merel ja Idüll (aine hää, aga joonistage palju suuremalt ja tüsedama joonega), Halvad ajad — EI

P. Ummik — Öunapuu vaenlased; K. Solon — Meie aeg, Siug; V. Eelmäe — Noorur kü-lalisena — JAA

AGU PEERNA

U. Raukas, Tartu

N.

GALOPP

Minu emakeele lugemikus esineb uute sõ-nade seletusosas järgmine asi: seletatav sõna on galopp, seletuseks on kiirsõit. Tähen-dab, kui autoga kiiresti sõita, siis on see galopp!

V. Kalpus, Viljandi

N.

VANAEMA

Paul: „Tead, vanaema, meie tegime täna koolis võimlemistunnis füüsilist tööd.“

Vanaema: „Aga füüsiline töö kuulub ju ometi füüsika tunni alla.“

KUST TULEB VIHMI?

Õpetaja: „Kes teab, kust tuleb vihm?“

Õpilane: „Vanaema kontidest.“

Õpetaja: „Kuidas nii?“

Õpilane: „Alati, kui vanaema kondid valu-tavad, ütleb ta, et homme tuleb vihma!“

Viivi Eelmäe, Tartu

N.

Õpetaja: „Noh, Jaan! Jutusta mulle vee au-ramisest!“

Jaan (algab kõva häälega): „Kui me pane-me pesu või mõne muu asja nõõrile kuivama, siis aurab ta ära, ja muutub õhuks ja...“

Õpetaja (katkestab Jaani juttu): „Nii, väike Jaan, kui me paneme sinu nõõrile kuivama, siis aurad sa ka ära, ja muutud õhuks!“

Raim Kaim, 14 a., Valga

L.

ÄRA LEND

Sügis raudse värava avas,
läbi selle läks lindude tee.

Nagu oli reiside kavas —
kiire lend üle lõuka ja lee.

Sügistuulte rahutu süli
haaras endasse linnud, liig karm.
Kõrges laotuses lõppes tüli,
jää taltunuks marude tarm.

Üle mandri, mere ja saare
hele, leegitsev linnutee käis.

Alt taevaste sinise kaare
maailm pisitilluke näis.

Lõpuks välgatas lõunamaa väli,
soe, päikest täis liivane rand.
Kaugel põhjamaal sügistuul vali —
lõhkeb marude raudraske rind.

liigutust teha, isegi õhku päänupust eraldada, ega signaali anda. Ja polegi mingi nali ümmarguse surma kõrval rippuda. Ültal aga pumbatakse aina õhku juurde.

Sooru puhuti nii laiaks nagu seebimull, käänas jalad üles ja tõusis pinnale. Miin ainult kergelt liikus.

Soorul vedas: poleks tast tükki säilinud, kui ta vähe kõvemini üles tõusmisel oleks liigutanud. Ta pääses ainult hirmuhigiga.

Nüüd sukeldus Varik. See ei rabelnud kunagi kuival ega teinud seda ka siin: läheb terasnööri juurde, lõikab selle suurte kääridega katki, läheb teise juurde ja lõikab samuti... Vabanenud miinid muudkui hüppavad üles.

Ülal püütakse aga miin tasakesti võrku, viiakse emale merele ja lastakse siis teisele nagaanist. Ta lõhkeb. Otsas — ümmargust surma polegi enam. Sügavat muda mööda jõuab Varik otse pargase külje alla.

Äkki puudutab miski teda õlast. Varik kobab ja tõmbab käe kokkudes tagasi. Riivas...! Kas lõhkeb?

Varik seisab ja ootab lõppu. Pani oma elu mängu: kull või kiri. Ootab minuti, teise — ei midagi. Tähendab — elu...

Varik hingab taas ja liigub tasakesi pargase äärt mööda edasi. Vaatab hoolikalt, kuidas pargas asetseb ja kus veel paruni mune leidub. Siis asub jälle rahulikult traate lõikuma. Nagu pügaks aiast hekki. Lõpetab töö ja teatab telefoniga üles:

„Miine pole enam. Tõstke üles!“

Mõne päeva pärast tõsteti pargas kõige koorimaga veepinnale.

hiiglasega harjunud. On selles isegi õöbinud. Tuukerist mõõdub ujudes lest, lame kala, kelle silmad on teisel küljel.

„Vaata kus kook,“ mõtleb tuuker, „nähtavasti on sind miljontonnilised veed laiaks litsunud, kuna oled põhjakala. Kui sind nüüd üles tõmmata, mis sinust siis saaks?“

Pargaselt juhtus peenike nöör alla rippuma. Tuuker haaras kala, sidus nööri külge ja laskis siis lahti.

Ülevalt kõneleb telefoni aga teine tuuker:

„Aeg on läbi. Hakkame sind üles tõstma.“

„On. Tulen üles.“

Tuukrit hakatakse tõstma. Aeglaselt, pikka-mööda. Tõsteti kaksteistkümmend meetrit ja siis kostis ülalt käsklus:

„Stop! Peatus!“

Tuuker ripub vees pinna ja põhja vahel. Nüüd pole tal muud teha kui ainult rippuda.

Ta laulab ajawiteks tuukrikooli õpilaste laulu:

„Ma ei karda tormi, maru,

merevetele teen särü:

jalad kõikjal põhja viin,

jalutlen, ning laulan siin —

oma sõpre valve all.“

Üleväl istub tuuker ja kuulab telefoni nagu raadiot. Vees kostab hääl tugevana, jõulisemana. Nagu ei laulakski tuuker vaid Saljapin.

„Kostab hästi,“ hüüab siis seltsimehele alla.

See laseb oma laulu veel kõvemini.

„Tõstame teise peatuseni,“ üteldakse ülevalt.

Ja tõstetaksegi ülespoole. Kuni üteldakse:

„Stop! Kaheksa meetrit.“

Teine peatus. Siin peab juba poole kauem peatuma.

Ümberingi tiirlevad meduusid ja laskuvad alla-
poole. Kuid tuuker ei taha neid vaadatagi. Kui
juba üles pääseks!

„Viimane tõstmine!“ üteldakse ülevalt.

„On,“ vastab tuuker.

Neli meetrit tõusu ja — jälle peatus. Nüüd
on jäänud pinnani veel vähe maad. Võiks isegi käega
lotja puudutada. Kuid ei või — peab rippuma.

Päikesevalgus tungib alla, nagu meelitab üles.

Tuuker aga ripub ja ümises aeglaselt:

„Maanteel tõuseb tolmupilt,“

püssipauke täis maailm...“

Kui see laul lõpeb, alustab ta teist:

„Näen, kuidas vanaeit teeb nalja,

kuradit soost tiirib välja.“

Kuid katkestab kohe laulmise ja hüüab telefoni:

„Kas saab juba?“

„Eskirjade järgi peab veel pisut ootama.“ tu-
leb ülalt vastus. „Laula veel!“

„Olen juba kõik laulnud ära laulnud.“

Ülal annab tuuker telefoni teisele ja hüppab ise
vette. Alumine tuuker näeb nagu ujukes ülalt tema
poole alla suur kala.

„Keegi supleb,“ mõtleb ta endamisi.

See on ta seltsiline, kes peaga vastu teise vask-
set kiivrit põrkab. See haarab tuija oma kummist
käe kaisutusse ja hoiab kinni. Ülalt tuleb aga käsk-
lus:

„Lõpp peatusel. Üles!“

Ja nii tiritakse kaks tuukrit koos üles — üks
kummist riietuses, teine sootuks alasti.

Riietest väljapugev tuuker pilutab päikese käes
silmi ja uriseb:

Selgitades, milles asi seisab, emaldusime ki-
resti.

Teatasime asjast komanderile. See oli kindlu-
ses. Sääit kihutas kohe täiel aurrul kaater kohale,
pargase püksifris. Kaatril olid päälükud, pargases
aga sadama tuukrid.

„Pargas tuleb kõige kiiremat üles tõsta,“ otsus-
tas komander.

Kellelgi meist polnud aimu, millega pargas
koormatud oli. Üks oli aga selge: telliskividega lae-
tud pargast ei piirata nõnda minidega.

Komander tegi korralduse pargase lähemaks
vaatlemiseks, ta minidest puhastamiseks, terastros-
side alla asetamiseks.

Niihästi meie, kui ka sadamatuukrid vaikime,
vahime üksteisele. Keegi ei taha surra.

Komander ütleb:

„Tean isegi, et see töö pole lihtne. Parun Wran-
gell uputas taganedes siia väärtuslike varasid. Nen-
de väljatoomine on suur teene riigile. Päälle selle
moodustavad miinid ohtliku tõkke laevadele. Kas
on teie hulgas vabatahtlikke?“

„Mina,“ hüüdis Sooru, meie meeskonna vanem.

See oli asjalik pois, kuid pisut tuulepää.

„Mina ka,“ lisab rahulikult Varik, mu kaaslane
tuukrikoolist, suur lõõpija ja naljahammas.

„Sul ei maksaks minna, oled alles noor ja koge-
musteta,“ arwab komander. Kuid Varik ei tee seda
kuuldavakski, vaid asub end riietama.

Esimenesena sukeldub Sooru.

Miinid aga hõljuvad pargase kohal peente teras-
trosside otsas, just nagu laste õhupallid. Ainult,
et neid ei hoidnud kohal poisid, vaid põhjas olevad
miiniankrud.

Sooru jäi esimese sammuga sellise traadi kiilge
päänuppu pidi kinni. Ta rippus, julgemata ühtki

laiakehaline ning pikasabaline vilgas loom, noataolise ogaga keskkehas.

Sellega lõikas ta mu sõrme haava. Vaatasin kätt läbi klaasi ja nägin kuidas sõrmest veri tõmmu suitsujoana üles tõusis.

Samas kõrval seisis roostetanud pang. Vihas-tusin ning hakkasin merekassi sinna sisse toppima. Ta pääses kaks korda putku ning ajas vee segaseks, kuid lõpuks sain teise siiski pange. Pääle panin veel käsi, meritähtri ja täitsin siis pange ääreni liiliatega.

Ei ta nüüd enam putku pääse!

Pange sidusin pargaselt allalastud nõõri otsa. Töö lõpul tõmmati mu kannul ka pang üles.

„Noh, ütlesin sõpradele, „vaadake, kelle ma laevalt kätte sain.“

Võtsin pangest mütsaku muljutud liiliaid, siis meretähe, siis käsna, kuid merekassi olnud siiski panges.

Putku oli pistnud, sindrinahk!

Ümmarguste surmade seas

Töötasime traaleritega Mustal merel. Kaks laeva vedasid traalerit põhja mööda. Traaleriks oli raskustega nõõr, mis mööda põhja libiseb, kui miine püütakse. Kohe, kui traaler põhja kinni jääb, saadetakse tuuker alla vaatama, milles asi seisab, kas on säääl ront, kivi või miin.

Sukeldusime kord ja näeme: põhjas lebab suur pargas. Pargase kohal hõljuvad aga mitmesuguses sügavuses laste kütkes õhupallidena terve hulk halle miine, kõik paraja kõrvitsa suurused.

Juhtub laev sellisele kõrvitsale, on tal lõpp. Sellepärast kutsuvad teda merimehed ümmarguseks surmaks.

„Miks te mind nii kaua all kinni hoidsite? Oli vaja ainult tund aega tõusta, aga te lasksite viis minutit üle. Nii lõpeb mu lest igavuse kätte ära.“

„Mis lest?“ huvituvad teised.

„Ma sidusin all lesta nõõri otsa; tirige seegi välja, kuid nüüd ilma eeskirjadeta. Ühekorraga!“

Hakatakse nõõri kokku kerima. Vaevalt sai ots kalaga veepinnale kui käis pauk. Kalal oli küll pää ja saba, kuid kõht oli kadunud. See oli lõhkenud kui seebimull.

„Näed nüüd,“ naeravad teised, „kui me sindki nii oleksime tõmmanud, oleksid sinagi lõhkenud. Viie atmosfääriga ei saa naljatada.“

„Seda küll,“ vaidleb alttulnu, „ega ma peatuste vastu vaidlegi. Mis vaja see vaja. Kuid liigse viis minutit soolan sulle teinekord kümneks minutiks!“

„S a d k o“

Ei ole ma Mustal, ei Asovi, ega Kaspia merel värvilisi meduuse kohanud. Säääl olid need kõik läbipaistvad sülditaolised ja piimakarvalised. Hele, värviline meduus elutseb ainult Põhjas.

Kui ma Valgel merel sõitsin ja uppunud jää-lõhkuja „Sadko“ kohal olin, nägin ma laevalaelt, kuidas sinisest sügavusest hele temp üles kerkis. See säras üleni tule-vere värvides.

„Näe, kui toredad meduusid siin on,“ ütles sõber. Üks, teine, kolmas. Ma vahtisin neid lõpmatu-seni. Kuid hiljem harjusin juba, ega pannud neid enam tähele. Polaarjoone taga, kus me töötasime, oli selliseid verimeduuse lugematul arvul.

Kui ma esmakordselt lodjalt jäälõhkuja juurde sukeldusin, näis, nagu poleks jalge all merepõhi, vaid tõeline aed. Läbipaistev vesi suurendab mere-sügavuses kõike endas olevat — taimelised on hiiglasuured ja aina hõljuvad su illuminaatori ees.

Haarates kapteni silla nikeldatud käepidemest ning päänpule surudes, astusin ma „Sadko“ laele.

See oli lebanud siin juba tsariajast saadik.

Palju aastaid polnud keegi vana jäälõhkujat und seganud, kuni meie saime korralduse ta töstmist alustada.

Sukeldusime nüüd igapäev, etteha ettevalmistusi selleks tööks. Täna on minu kord. Sammun jää-lõhkujat pardal. On kerge astuda, kuna mootorpump tiialt annab küllaldaselt õhku, vaja ainult seda kasutada osata, olgu siis hingamiseks, käimiseks või töötamiseks...

Hiippan üle tohutu mustendava ahtriava, kogu laevalagi, kaptenisild, vasksed käepidemed, ventiilaatori tiivadki on tihedalt kaetud meritähedega, suurte ja väikestega, punaste, kollaste, pruunidega. Kapteni kajutiükselt ajasin minema nagu külge liibunud suure roosaka tähe. Ta liigutas aeglaselt oma viit jalga ning laskus meriliilale. Meritähed on halvad ujujad. Sellepärast püüavad nad ikka millelegi liibuda. Trümpoopeegli ees kasvasid minusuurused kaharad liiliad, lopsakad merikapsad, veekasvude kimbud, mis sarnanesid hernele. Alles hiljem ma sain teada, et seda taimet kutsutakse „turaks“ ja et selle raidega Valgemere äärsed kalurid söövad oma sigu.

Tagalaelt rebisin ma veevalust viinamarja, kuid see polegi viinamari, vaid jooditaim.. Seda kuulsin hiljem laevaarstilt.

Sageli möödus minust kasvult väikesi, kuid suureimulisi kalakesi.

Laevakülgedel oli kasvunud käsni kui suuri moone. Kuid vaevalt said sa neid puudutada, kuid nad end väikeseks kerakeseks kokku tõmbasid.

Tagalaelt laskusin ma mööda sammaldunud trepiastanguid alla. Neid kolnud kaua aega enam mad-ruse jalg puudutanud. Tihedast veekasvude tihnikust vahitis mind pika kala terav nina. Rebisin teda sabast ning ta lipsas edasi järgmisse veekasvude tihnikusse. See oli veekasvude kala.

Nii jalutasin ma kesk kummalisi käsni, tähti, liiliad, nagu mööda troopikametsa. Ometi see kõik oli külma polaarmerere põhjas.

Kajutiüks asetses lae paremal küljel. Võtan kinni uksepidemest — ümar, vaskne pide jääb pikku. Pehastunud üks ei suutnud teda enam enda küljes pidada ja nii ei pääsegi ma kajutisse.

Teisel kajutil on üks avatud. Ma kummardun ja poen sisse. Siin on poolhämär, kuna taimedega läbikasvanud aknad vaevaltiselt valgust sisse lasuvad. Näihin tihelt aknalt sambla maha ja nüüd muutub kajutis pisut valgemaks. Seintel näen ma suuri kaste.

Mis kastid need on?

Ühte kasti avades pistsin käe selle pimedasse sisemusse. Mu peol osutus terve hummik hõõguvaid tulukesi. Tulukesed levisid kastist üle terve kajuti. Ma pistsin käe uuesti kasti ja tõin uusi tulukesi välja. Nii sai korda viis võtta ja siis oli kast tulukestest tihhi.

Õhtul pärisin teistelt tuukreilt, mis tulukesed need olid.

Instruktor seletas, et meres on väikesi veeloomi, mis pimeduses säravad, kuna nende keha sisaldab fosforit.

Kajutist väljudes uitsin edasi. Korraga sattusin tervesse veekasvude metsa. Vaatan — üks punakas kasv nagu liiguks vähe. Kummardusin ja haarasin ta pikku, kuid temas peitus merekass. See on

64 ruutu

MALE 9

ri tõstame nüüd üle kuninga sellele väljale, millest kuningas üle hüppas, s. o. väljale f1, ja lühike vangerdus ongi sooritatud. Vangerdus tehakse ühe käiguga, kusjuures tuleb alati silmas pidades, et kuningaga liigutaks enne ja alles siis vankriga. Vankriga enne käies saaksime ju sama tulemuse, kuid määrus seda ei luba. Peaks aga keegi määruse vastu eksima ja siiski astuma vankriga enne kui kuningaga, siis vastasmängija võib nõuda vangerduse tühistamist, sel juhul loeb vaid vankrikäik ja mängija enam vangerdada ei saa.

Vangerdada ei tohi:

1) kui kuningas või vanker on juba oma algväljadelt lahkunud, või nad seisavad küll oma algväljal, kuid on sooritanud vahepääl juba käike;

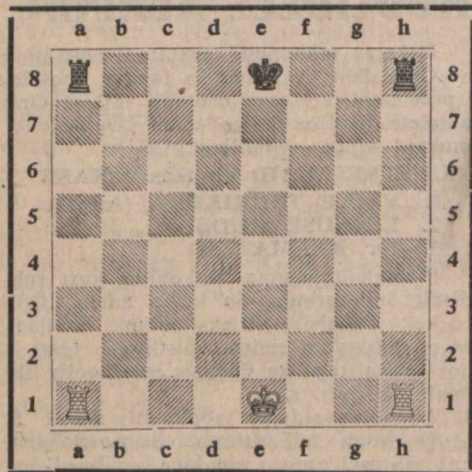
2) kui kuninga ja selle vankri vahelistel väljadel, millisega soovitakse vangerdada, on malendeid;

3) kui kuningas on tules ja

4) kui kuningal vangerdamisel tuleks läbida tulistatav väli.

Järgmised kolm joonist selgitavad piltlikult vangerduse käiku. Joon. 16 näeme malendeid

Mustad.

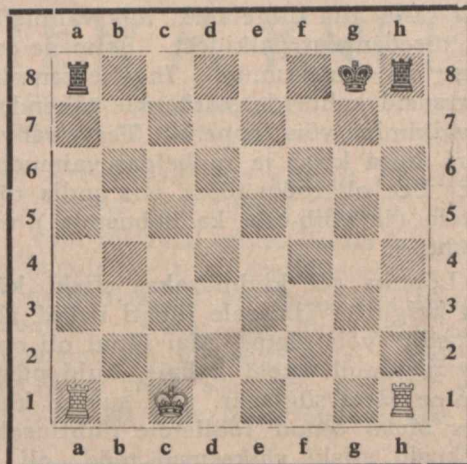
Joon. 16. Valged.

selles seisukorras, kus vangerdus võimalik. Oletame, et valged soovivad pikka vangerdust, must lühikest.

Joon. 17 näeme, et pooled on liikunud juba oma kuningatega. Valged on oma kuninga nihutanud algväljalt e1-lt kahe välja võrra vankri suunas ja paigutanud kuninga väljale c1, must aga oma kuninga väljale g8.

Joon. 18 näeme juba, et valged on sooritanud pika vangerduse, sest ta on oma vankri

Mustad.

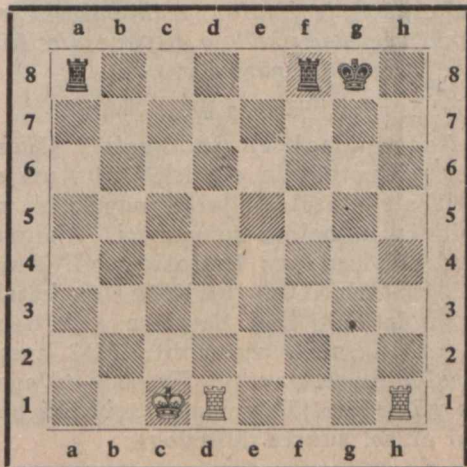
Joon. 17. Valged.

tõstnud üle kuninga ja see seisab nüüd väljal, millest kuningas hüppas üle — d1.

Ka must on sooritanud oma lühikese vangerduse, sest temagi on juba oma vankri asetanud üle kuninga ja paigutanud ta väljale f8. Joon. 18 on seega juba mõlemad pooled vangerdanud — valged pika vangerduse, mustad lühikese.

Veel kord — ärge unustage seda, et vangerdama peab järgmiselt: enne kuningaga kahe välja võrra vankri suunas ja siis vankriga üle kuninga sinna ruudule, kust kuningas hüppas üle. Selle määruse unustamine maksis 1933. a. Eesti maletajal Paul Schmidt'il Eesti meistri tiitli.

Mustad.

Joon. 18. Valged.

Töö alguses kõlas mingi märguanne ja 900 inimest ja 75 hobust pingutasid kõisi. Maa värises, tellingud löid nõtkuma, palgid ja toed paindusid kivist hiiglase raskuse all, kuid lõpuks — ta kerkis! Kerkis, kerkis, kuni saadi lükata talle alla hiigelkelk, mis valmistatud tüsedamaist palkidest. Esimene osa tööst oli õnnestunud. Inglise-kantsist mürtsusid kahurid: märk, mis tähendas, et vaikumine võis lõppeda. Terve rahvameri lausa kisas ja juubeldas vaimustusel. See oli rõõm tööst, mis andis töölistele (ja võib-olla ka hobustele!) uut jõudu.

Lõpuks oli kivimürakas siiski küljeli kelgul. Wiimasele lükati rullid alla ja „sõit“ võis alata. Mai lõpul oli obelisk jõudnud uuele kohale, kuid püstitamine jäeti sügiseks, sest suvine kuumus oleks olnud töölistele nuhtluseks. Jätkusid siiski väiksemad tööd: oli ju vaja endiselt kohalt ka obeliski alus ära tuua ja paigale panna.

Sügisel aga kerkisid tellingud uuesti. Nüüd oli aga vaja juba

140 hobust ja 800 inimest,

et obeliski kelgul „istukile“ tõsta. Oli vaja 52 tõmmet ja „poiss“ seisis ilusasti enda aluse kohal püsti. Kõrvaldati kelk ning algasid aluse ja samba ühendustööd. Mida pidid tundma küll töölised, kelle ülesandeks oli kinnitada obeliski alusele pronksplaat, millel pidi seisma võimas kivisammas?

Teha tööd ja kuulda pääkohal ähvardavaid raginaid; sellele ei pane vist küll kõikide närvid vastu...

Kui katkeks kõied, siis...

Aga midagi ei juhtunud. Uuesti ühist pingutust ja obelisk vajus majesteetlikult alusele. Jälle mürisesid kahurid ja juubeldas rahvameri. Vaimustatud töölised aga haarasid endi suure juhi DOMENICO FONTANA kätele, et kanda teda läbi tänavate, sest tema töö oli ju selle aja kohta (352 aastat tagasi!) hiigelsaavutus. Et seda tulevastele põlvedele jäädvustada, seisabki obeliski alusel suurte tähtedega:

DOMENICO FONTANA

Veel kinnitati obeliski tippu suur kuldrist ja endine paganluse monument muutus kristlaste vägevaks tähiseks.

PARIM JA ODAVAIM JÕULUKINK

vennale, õele, sõbrale on —

Tellige neile „Õpilasleht“, sest nad omandavad päälle huvitava lugemise veel võimaluse saada

JALGRATTA

aastatellijate suurpreemiana.

SIXTUS ei unustanud FONTANAT: ehitusmeister tõsteti aadliseisusesse ja talle määrati igaaastane muinasjutulise suurusega pension.

Obelisk aga seisab võib-olla veel tuhandeid põlvi, et sundida möödujaid imestlema ja mõtlema: „Kui see kivi saaks kord võimaluse rääkida... Küll ta võiks pajatada Egiptuse hiilgeaegadest, keskaegsest pimedusest, võitlustest ja märtrisurmast Maximuse tsirkuses ning ka sellest, kuidas ta Nero käsul Rooma jõudis...“

Aineil Ervin Raidma.

KOOLIDELE AUHINDU

Jätkates möödunud aastate traditsiooni on „Õpilasleht“ varunud ka tänava koolidele preemiaid, et seega osutada väikest tänu koolidele, kus on kõige enam „Õpilaslehe“ innukaid sõpru — tellijaid.

SUURPREEMIAID on tänava KAKS

1. VÄIKE TRÜKIKODA (ARSA)
2. LINNUSE MUDEL
- 3.—10. RAAMATUID

Preemiaid jagame 10 koolile, kust suhteliselt õpilasarvule, on kõige enam „Õpilaslehe“ tellimisi. Selleks palume koolidel, kes on huvitatud sellest võistlusest, teatada koos tellimistega ka õpilaste arv koolis hiljemalt 10. dets. s. a.

Allpool avaldame tabeli, mis näitab 10 parima kooli tellimiste seisusummaliselt, kuna talitusel praegu puuduvad andmed õpilaste arvu kohta.

1. Kaagvere Algkool	98.—
2. Tallinna L. 2. Algkool	50.—
3. Laiuse Algkool	46.—
4. Tallinna L. 8. Algkool	42.—
5. Nuia Algkool	40.50
6. Helme Algkool	40.—
7. Püssi Algkool	38.—
8. Vastse-Kuuste Algkool	38.—
9. Võõbste Algkool	38.—
10. Tartu Linna 4. Algkool	37.40
11. Tallinna Linna 1. Algkool	36.—

Koolide võistlusest osavõtu ja viimaste tellimiste ärasaatmise tähtpäevaks on 1. veebruar 1939.

EUROOPAMEISTER A. KREEK

- SUUR TÖÖ JA TAHE VIIB SUURELE TAGAJÄRJELE
- KUIDAS JÕUDIS A. KREEK PRAEGUSE TIITLINI

Möödunud suve parimaks kergejõustiklaseks võime pidada A. Kreeki, kes tegi toredaid tagajärgi ja sammus võidult võidule. Kõik maailma parimad kuulitõukajad, alates olümpiavõitja H. Woellkest, pidid alistuma meie kuulitõukemeistritele. Ja A. Viidingu rekord kadus nimekirjast, asendudes paremaga — Kreegi 16.16-ga, millele järgnevalt aastail loodame tublit lisa — kuni 17 meetrini!

Aleksander Kreek sündis Läänemaal, Lihula vallas 1914. a. juulikuu 21. päeval. Seega mees on juba 24 aastat vana ja paremad ajad veel ees. Keskkoolis käis Haapsalus, Läänemaa Ühisgümnaasiumis. Juba koolipoisina tärkas huvi spordi vastu. Nagu see tavaliselt ikka on, kooli omavahelistel võistlustel poiss lõi kaasa. Kasvu ja raskust mehel oli ja nii polnud ime, et kuul kukkus kaugemale kui teistel. Intensiivsemalt harjutama kuulitõuget ja teisigi spordialasid hakkas Kreek 1933. a. Suvel siiski palju ei saanud teha, sest kodus isatalus oli töömeest tarvis. Seda agaramalt harjutas Kreek aga talvel. Kogu talve vältel mees tegeles tublisti kuuliga ja siis oli loomulik, et kevadel tagajärjed paranesid. Suvel enne gümnaasiumi lõpetamist — 1935. a. — Kreek oli ametis Tallinnas, kus tema kohuseks oli Kadrioru staadioni korraldamine. Siin olid mehel eriti hääd võimalused harjutamiseks, sest kuul oli alati käepärast ja lahked õpetajad — tolleaegne olümpiatreener Kolmpere j. t. — polnud kitsid mehe stiili lihvimisega. Kuna veel eelmisel aastal mees ei jõudnud üle 14 m, siis sel suvel 14.50 kujunes juba kindlaks.

Ja talvelgi jätkus Kreegil tahet harjutamiseks. Maa oli juba külmanud,

aga Kreek pani end soojalt riidesse ja tegi igal päeval tõukeid.

Veel tolsamal talvel jõudis ta ületada 15 m piiri — teise eestlasena!

Olümpiasuvel oli mees stabiilne 15 meetrile. Kuigi küündis vaid paar-kümmend cm üle selle piiri. Kahjuks aga jäeti mees saatmata Berliini, mistõttu ta jäi ilma hääst õppetunnist ega

Euroopameister A. Kreek tõukel. Milline tore asend ja tasakaal!

saanud ka olla julgustavaks võistluspartneriks Viidingule. Lisaks mees teenis sõjaväes suundaega, nii et harjutusvõimalused polnud just kuldsed.

Jälle kogu talve kestel nüüd juba aspirant Kreek oli hoolas harjutama. Ja 1937. a. varakevadel Tall. Kalev — Aski klubivõistlusel Tartus mees üllatas — 15,72! See oli tagajärg, mis kuulus maailmaklassi! Suvel siiski edu polnud märgata, sest nüüd oli Kreek juba pere-mehe kuulis — Viiding oli loobunud vahepeäl. Hilissuvel Viidingul haihtusid tusamõtted ja ta hakkas taas hoolasasti harjutama. Enne aga Kreek jõudis välismail saavutada rea toredaid võite, tulles ka Pariisis üliõpilaste maailma-meistriks kuulitõukes. Sügisel Tartus sai Kreek hooaja vältel esimese kaotuse — vanameister Viidingult, kes tõukas 15.80. Kuid nädal hiljem Kreek revanšeeris Tallinnas 15.90,5-ga.

Nüüd jäi aga mees loorberitele puhkama ja talvistest harjutustest ei tulnud peagu midagi välja. Usk endasse oli tublisti tõusnud ja mees aina lubas rekordeid parandada ning purustada. Kevadadel 1938, siis kuulsimegi, et mees sai vaevu üle 15 m, kuigi hiljem vorm tublisti paranes. Kreegi möödunud suve võistlused ja võidud on kõigil spordihuvilistel veel värskest meeles.

Oma igapäevast leiba teenib Kreek Riigi Statistika Keskbüroos ametnikuna.

Iseloomustav Kreegile võistlusil on tema

suur rahulikkus ja asjalikkus,

mis võimaldab mehel oma maksimumi suurvõistlusil alati välja panna. Mehe võistlusvaim ja võistlusnärvid on otse ideaalsed ühele hääle sportlasele ja võimaldavad mehel sammuda võidult võidule. Ja ma usun, et ühelgi eestlasel pole midagi selle vastu, kui Kreek jätkab oma võidurada ka Helsingi olümpial. Just vastupidi — see tundub olevat meie kõikide palavaim soov!

Enel.

ÕPILASLEHT

SPORDIKALENDER

KERES VÕITIS!

Meie suurmeister Paul Keres tuli esikohale Hollandi male-suurturniiril saavutades võrdset punkte ameeriklase R. Fine'iga. Mõlemal on 8½ punkti, kuid turniiri tingimustes võetud erihinnangu põhjal tuli Paul Keres esimeseks.

Pärast mitmenädalast heitlust lõppes maailma malekuningate-turniir järgmiselt:

1. Paul Keres, Eesti	8½ p.
2. Ruben Fine, USA	8½ p.
3. Mihail Botvinnik, Vene	7½ p.
4. dr. Aleks. Aljehin, Prantsuse	7 p.
5. dr. Max Euwe, Hollandi	7 p.
6. Samuel Reževskiy, USA	7 p.
7. Jose Capablanca, Kuuba	6 p.
8. Salo Flohr, Cehhoslovakkia	4½ p.

Keres oli ainus, kes ei kaotanud kellelegi ühtegi mängu!

Paul Keres võit on eriti tähtis seetõttu, et ta seega omandas õiguse mängida **Aljehiniga maailmameistri nimele**, millega ka Aljehin nõustunud.

Paul Kerest on oodata kodumaale 3. või 4. detsembril.

ASK — NMKÜ 39:34. Tartus kohtusid korvpallis kaks põlist vastast ASK ja NMKÜ. Seegikord võitis Akad. Spordiklubi.

Tallinna NMKÜ võitis Russi 43:42! Võistlus on pingerikas ja tagajärg saavutati alles 5-min. lisaajal.

Rootsist 250 sportlast olümpiale. Rootsist on olümpiamängude kuludeks varutud 480 000 Eesti kr., suurema osa on määranud valitsus. Rootsi kavatseb Helsingisse saata 250-liikmelise meeskonna.

Olümpia kunstivõistlus Soome parlamendihoones. Helsingi olümpia kunstivõistluse läbi viimiseks on 1940. a. suveks varutud kunstihoonet. Viimasel ajal on tekkinud arvamisi, et kunstihoonet osutub kunstiteoste ülesseadmiseks liiga väikeseks ja sellest tingituna tuleks väljapanekud paigutada parlamendihoonesse.

VEEL LAHENDAJAID

Algus lk. 16

ma (11), S. Uibo (11), E. Tuhkur (9), J. Männits (10), E. Aavekukk (11), H. Pilt (4·11), Ü. Vannus (11), U. Piiri (11), J. Puksoo (10), V. Sarapuu (9), H. Moosaar (11), E. Lepik (11), E. Moobel (9), E. Kirss (8), M. Pihlo (11), A. Ilumets (11), E. Pille (11), E. Erlich (8), K. Kolts (2·11), H. Otsing (11), E. Varblane (11), A. Kärdi (11), H. Veskisaar (9), V. Enno (10), H. Vauman (10), J. Miller (11), H. Kivirühk (2·11), L. Vink (9), A. Salu (11), Ü. Laur (9), A. Koplivee (2·8), H. Koppel (8), A. Raudsepp (10), Ü. Mäeveer (11), O. Utt (11), E. Reinumägi (11), K. Vaiksaar (11), J. Sock (2·11), E. Lukk (11), J. Pehk (11), A. Malmel (11), R. Karro (11).

NEIL VEDAS NR. 6

1. J. Pehk — Läänemere isandad
2. O. Krivask — Hauka vangina
3. E. Jents — Liblikat püüdmas

K. Raig, Vastse-Kuuste

33. SÜGIS-RISTSÖNAD (5 punkti)

1	2	3	4			×	5	6	7	8		9	10	11	12					
13		×	14			×	15					16				×				
17	18		×	19		20	21	×	22			×	23		×	24				
												×	25			26				
31																×				
33				×												35				
	×	38		39	40		41		42	43	44		×	45	46	47		×	×	
48	49	×	50					×	51			×	52					×	×	53
54				×	55			×	56			×	57					×	58	

Paremale: 1. Surnud Prantsuse kirjaniku eesnimi ja nimi, 5. Soome kirjaniku eesnimi ja nimi, 13. kaub. lühend, 14. naise nimi, 15. puu, 16. ravila, 17. liik maad, 19. meri Euroopas, 22. saapamäärde nimi, 23. on igal lillel, 26. tee lahti, 27. Reini lisajõgi, 30. mehe nimi, 31. on lapsel, 32. võõraslaps, 33. pilla, 34. ema vend, 37. aastaaeg murdes, 38. A. Hindrey teos, 45. hoolas, 48. number (lühendatult), 50. kae, 51. elektrikatareide nimi, 52. nupukas, 53. Eesti Vabariik, 54. saar Eesti vetes, 55. magusam kõigest, 56. sõudevahend, 57. maja, 58. ohver.

Alla: 1. Koht Võrumaal, 2. A. Gailit'i teos, 3. liha liik, 4. kihelkond Harjumaal, 5. on (ingl. keeli), 6. sea!, 7. kevadkuu, 8. number, 9. naise nimi, 10. puhang, 11. mehe nimi, 12. koht Viljandimaal, 18. mitte onu, 20. üliväga, 21. surnud inglise naiskirjanik, 24. vedeliku nõu, 25. linn Jaapanis, 26. surnud Ühendriikide poliitik, 28. O. Lutsu teos, 29. mägi Eestis, 35. tütarlapse nimi, 36. kõnni, 39. Tuglase teos, 40. jõgi Lätis, 41. kuulsa laulja Kieपुरa eesnimi, 42. noot, 43. kindlustusselts Eestis, 44. vald Eestis, 46. Ameerika poisi nimi, 47. tervise tunnus, 49. noot.

34. TULPMÕISTATUS (3 punkti)

1.				A	
2.					
3.	L				
4.		U			
5.			H		
6.				N	
7.					E
8.	H				

a, d, d, e, e, e, i, i, i, i, k, l, l, n, n, n, n, p, r, s, s, s, s, t, t, u, u, u, u, v, z, ä, ä.

Antud tähed asetada tähendusile vastavalt kastidesse nii, et keskmised tähed ülalt alla lugedes annaksid E. Vilde näidendi.

1. Riik Aasias, 2. Eesti luuletaja, 3. kuulus helilooja, 4. Eesti sportlasi, 5. saar Eesti vetes, 6. jõgi P.-Eestis, 7. Eesti kirjanik, 8. kuulus maadeurija.

V. Paju, Karksi

35. SILPMÕISTATUS (2 punkti)

1. ---·---·--- dik, raan, kraa, ga,
2. ·---·--- nan, har, ter, raa, un,
3. ·---·--- a, i, king, ri.
4. ·---·--- Antud silbid asetada

5. ---·---·--- tähendusile vastavalt
6. ·---·--- ülalkujutatud moodustisse. Kriips märgib ära konsonandi, punkt — vokaali.

1. Tulemäe avaus, 2. Kiltmaa, kus asub Pärсія, 3. Eesti poksija, 4. Meie hõimuriik, 5. Linn Hiinas, 6. Eesti kunstnik.

Lahendid ära saata 15. detsembriks.

TÄNASED AUHINNAD:

1. Aastakäik „Õpilaslehte“ (võtab osa suurpreemia jagam.)
2. 15 nr. „Õpilaslehte“
3. 10 nr. „Õpilaslehte“

„ÕPILASLEHE“ NR. 6 ILMUNUD MÕISTATUSTE LAHENDID

RISTSÕNA NR. 19

Paremale: 1. Must, 3. Huul, 5. Tomat, 8. Mai, 10. Kas, 12. Pat, 13. Kajakas, 14. Lai, 15. Iil, 17. Soo, 19. Manna, 20. Vihm, 21. Unes.
Alla: 1. Mõök, 2. Tom, 3. Hai, 4. Laht, 6. Makaron, 7. Kakao, 9. Masin, 11. Sai, 12. Pai, 14. Liiv, 16. Loss, 17. Sam, 18. Onu.

KASTMÕISTATUS NR. 20

1. Sõnad, 2. Riola, 3. Soome, 4. Varss, 5. Aseri, 6. Kreek, 7. Adson, 8. Katel, 9. Saima. Noor-Eesti.

MILLINE ELUKUTSE NR. 21. Rongijuh.**PÄRANDUSPROBLEEM NR. 22**

On ka mõningaid teisi õigeid lahendusi.

ÕIGESTI LAHENDASID:

H. Aia (11), V. Noortauts (11), H. Viin (7), E. Kala (10), A. Pool (9), A. Priks (8), J. Haberland (8), A. Kirsell (2·11), V. Tambur (8), N. Lillmets (11), O. Trubok (10), E. Vaher (11), V. Padar (11·11), V. Linnuse (9), R. George (11), V. Tamm (8), K. Saare (11), S. Kruusimägi (11), H. Põldoja (11), O. Krivask (9), A. Tevan (11), U. Nõmm (9), N. Pappel (9), E. Sulla (11), P. Tross (9), Ü. Lauri (11), J. Soo (11), H. Silver (11), F. Grau (11), A. Annuste (11), T. Vaher (10), I. Kivistik (11), U. Sampu (9),

R. Ingeland (8), V. Kuusik (10), A. Meemaa (9), E. Tereping (11), A. Haug (2·9), N. Saaremäe (8), J. Kiss (11), E. Jents (3·11), E. Aavekukk (11), A. Lepik (11), A. Pajuste (9), E. Järv (8), V. Kingsepp (8), K. Pettai (11), M. Tuur (11), Ü. Tuur (9), A. Lehtsalu (9), R. Määr (9), F. Nurme (8), O. Kuusik (9), K. Loo (11), H. Pihlaste (11), J. Reinsalu (10), A. Kipper (9), L. Koju (11), R. Maasikmäe (2·11), H. Joonuks (2·11), F. Malts (11), E. Tulving (10), V. Toots (11), L. Metsar (8), U. Vallo (10), K. Solon (11), K. Jentson (11), A. Nigol (9), K. Käiss (10), O. Öunap (8), U. Veske (8), L. Schasmin (2·8), V. Metsoja (9), V. Kalpus (8), L. Türkson (10), E. Kuusik (11), L. Schoch (11), V. Rannaste (11), E. Vellema (9), I. Raidna (10), K. Lahe (2·10), V. Neemoja (9), K. Raig (11), H. Sild (11), L. Pihu (11), L. Seep (11), E. Heinmaa (11), J. Vares (8), K. Saks (11), E. Teska (9), K. Poltraga (2·11), L. Vald-

Järg lk. 14

Õppetarbeid

kooskõlas õpetajate ja õpilaste soovidega valmistatakse ajakohaselt sisustatud ETK tehaseis.

ETK koolivihud,

vesivärvid Vikerkaar,

ETK kooliranitsad,

portfellid ja tindid

on parimad kaaslased edukal õppetööl.

Müügil ühiskaupluses ja koolitarvete müügikohtades.

Toimetuse ja talituse: Tartus, Võidu 10. Õ/k. „Koolivara“, telef. 8-29. Tallinna abitalitus: „Kooli-Kooperatiiv“ S.-Karja 19, telef. 456-32. Posti jooksev arve nr. 2188. Vastutav toimetaja: M. Nurmik. Tegevtoimetaja ja talitusjuht: E. Tõnismäe. Väljaandja: Tartumaa Õpetajate Liit. „Õpilasleht“ ilmub üks kord nädalas (25 n-rit õppeaasta jooksul). Tellimishind postiga: aastakäik (25 nr.) — kr. 2.00; (15 nr.) — kr. 1.40; (10 nr.) — kr. 1.00; (5 nr.) — kr. 0.50. Kuu- luse hind: lehe ees 15 s. mm, mujal 7 s. mm. Trükkokoda J. Mällo, Rüütli 4, Tartus, 1938.